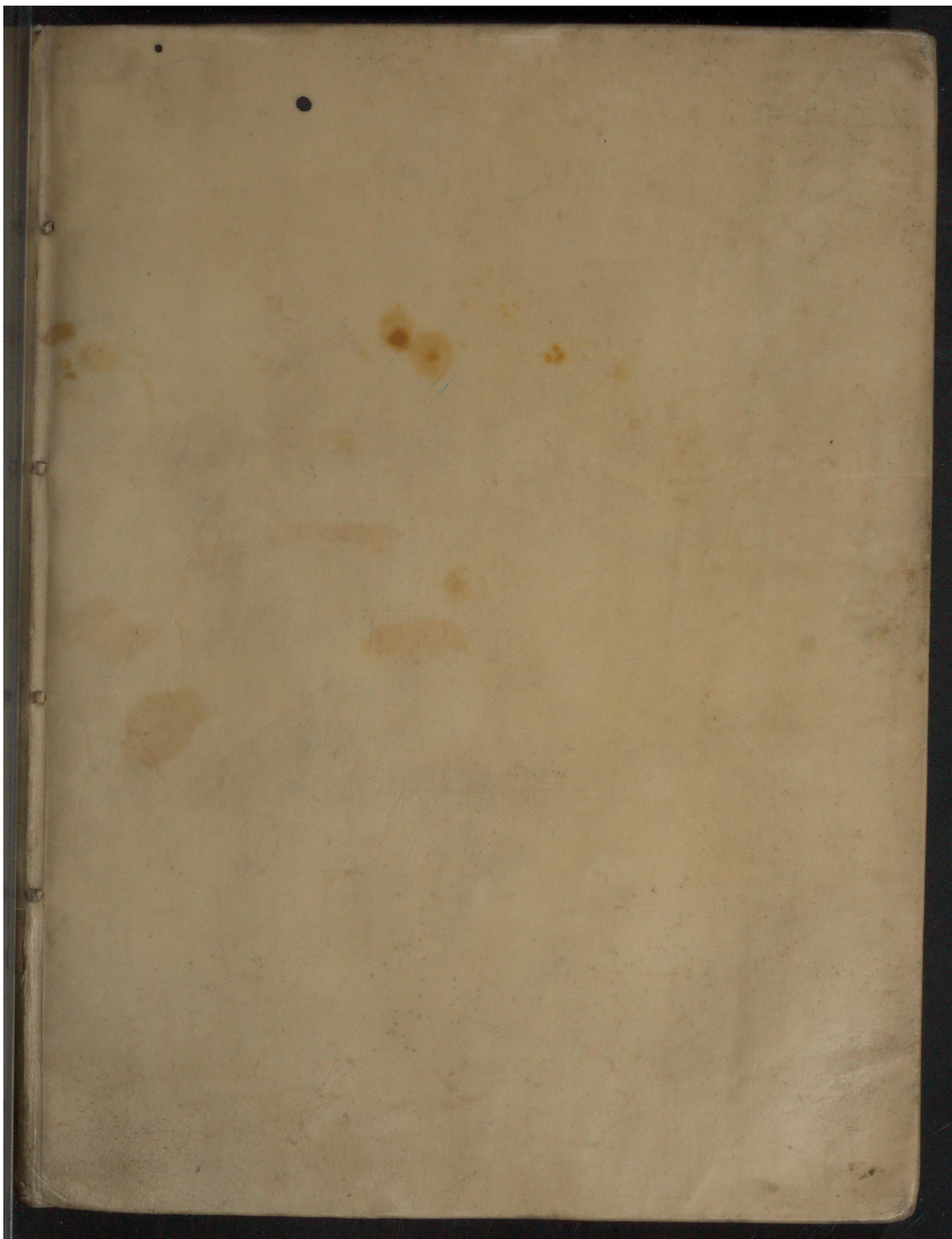
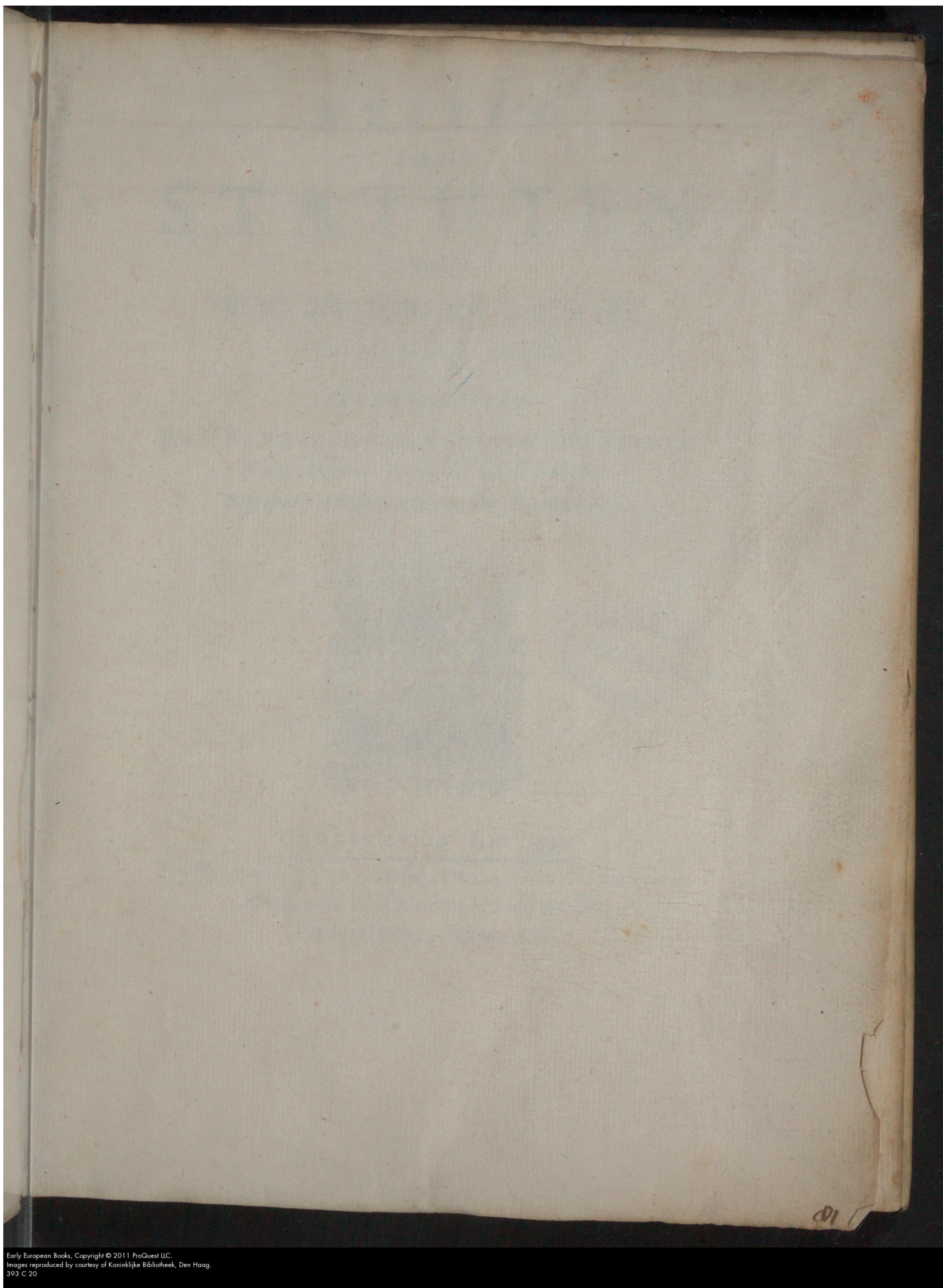

393
C20

WETTEN
ENDE
STATUTEN
Van de
VNIVERSITEYT
TOT LEYDEN.

GEARRESTEERT

By de RIDDERSCHAP, EEDELEN ende STEDEN van Hollant ende West-Frieslant.

Representerende de Staten van den selven Lande.

GEDRVCKT IN LEYDEN,

By BONAVENTVER ende ABRAHAM ELZEVIER, Ordinaris Gesworen Druckers der Universiteyt, Anno 1631.

WETTEN ende STATUTEN
VANDE
UNIVERSITEYT
TOT LEYDEN.

DE Ridderschap Eedelen ende Steden van Hollant ende VVest-Frieslant, Representerende de Staten van den selven Lande; Allen ende eenen yegelijcken die dese jegenvvoordige letteren eenichsints aengaen, ofte diese lesen ofte hooren sullen Saluyt: ALSOO vvel eertijts door authoriteyt van Philips den tvveeden dier naeme Koningh van Spangien is geordonneert gevveest dat binnen de Stadt Leyden, eene openbare Schole,

Vniverſiteyt ofte Academie opgericht ſoude vverden, in de vvelcke de Ieught ſoo van Hollant ende Zeelant, als vande andere omliggende Provincien, Mitſgaders Rijcken ende Republijcquen geleert ende geoeffent ſoude mogen vverden, naer breeder vermelden der brieven van Octroye, de Magiſtraet der Stadt Leyden *tot dien eynde verleent, ende dat die voorſz. oprechtinghe ofte inleydinghe der Vniverſiteyt van* Leyden *opten achtſten Februarij van den Iare* XV^{c} *vijf-en-tſeventich ghehouden ende ghedaen is ghevveeſt, ende dat door authoriteyt der voorſz. brieven van Octroye den Heere VVilhelm Prince van Orangien nu* L. *M. is opgheleyt ghevveeſt te maken, ſeeckere Statuyten ende geboden, de vvelcke tot rechte regeringhe ende voorderinghe van deſe Vniverſiteyt noodich ende meeſt proffijtelijck ſouden moghen ſchijnen. Ende dat by zijne* Excellencie *opten tvveeden Iunij van den voorſz. Iare oock ſodanighe Statuten ende*

gheboden,

gheboden, als voorsz. is, zijn gemaeckt ghevveest, maer dat ons onlanghs by den Curateuren der voorsz. Vniversiteyt ende Burgermeesteren der voorsz. Stadt Leyden is vertoont ghevvorden, dat sedert door't verloop van den tijdt de saecken oock sulcx zijn verandert gevvorden, dat de ghemelte Statuten ende gheboden noodtvvendelijck vvel dienden vvat verandert ende ghedresseert te vvorden, nae de jeghenvvoordighe ghesteltenisse van de voorschreven Vniversiteyt, ende dat over-sulcks by hen-luyden met communicatie van den Rector, Assesseurs ende Senaet der selver Vniversiteyt, uyt krachte van de Authorisatie daer toe by de voorschreven eerste Statuten, ende onse nadere resolutie van den XIX^en^ *Decembris* XVJ^C^ *negenthien verleent, vvaren ghemaeckt seeckere nieuvve VVetten ende Statuten, nae den vvelcken den Rector, Curateurs, Professeurs, Studenten ende voordere Litmaten van*

de Vniversiteyt hen voortaen souden hebben te reguleren. Versouckende daer van onse approbatie. SOO IST, *Dat vvy, ghesien ende overvvoghen hebbende de selve VVetten ende Statuten; op alles ghehadt 't advijs van den geenen, die hier toe by ons zijn ghedeputeert ghevveest, hebben gheapprobeert ende voor goet ghekent by desen de pointen ende Articulen hier naer volghende.*

I.

DAt de Senaet, het Lichaem des Vniversiteyts representerende, sal bestaen uyt twaelff ordinaris Professoren, te weten; uyt yeder Faculteyt drie, als drie Theologen, drie Rechts-gheleerden, drie Medicijnen, drie Philosophen, onder de welcke oock de Professoren van de Talen ende goede Konsten werden begrepen: Ten ware het voorsz. getal, om eenige gewichtighe oorsaecken, by den Curateuren van de Vniversiteyt ende Burgermeesteren der Stadt Leyden, naer ghelegentheyt mochte werden vermindert ofte vermeerdert, doch niet excederende 't ghetal van vijfthien.

By vvien 'tlichaem van de Universiteyt vvert gherepresenteert.

II.

Dat opten eersten dach Februarii van

elcken

Wien de Iaerlickſche nominatie ende verkieſinghe van den Rector toe-komt.

elcken Iare, by de meeſte ſtemmen van de Senaet der Vniverſiteyt ſullen werden ghenomineert drie uytten ſelven Senaet, die inde Duytſche ſpraecke ervaren zijn, uytten welcken den Heere Prince van Orangien als Stadt-houder van Hollant ende Weſt-Vrieſlant, ende in abſentie van zijn Excellentie 't Hoff van Hollant, by advijs van Burgermeeſteren der Stadt Leyden, eenen Rector ſal verkieſen, de-welcke op ten achtſten dach van de ſelve Maent Februarius in de bedieninghe van zijn ampt treden ſal, welcke bedieninghe niet langher en ſal duyren, als voor den tijdt van een Iaer, maer ſal t' eynden den voorſz. Iare wederom tot nieuwe nominatie ende electie van andere perſoonen werden geprocedeert, in manieren ende opte dagen als vooren, ſulcks dat in de voorſz. nieuwe nominatie oock niet en ſal mogen werden gheſtelt, die gene, die welcke het voor-leeden Iaer Rector is; maer ſal de ſelve af-gaende Rector vier

Iaren

Iaren daer nae moeten ſtille ſtaen, ſonder op de nominatie ghebracht te moghen werden, ghelijck oock voor het eerſte der voorſz. vier Iaren niet en ſullen moghen werden ghenomineert eenighe van de Profeſſoren, zijnde van de ſelfde Faculteyt van de voorſz. ouden of af-gaenden Rector, maer ſal de nominatie uyt de drie andere reſterende Faculteyten, te weten, uyt elcke Faculteyt een, t'elcken Iaere moeten ghedaen werden: Op dat alſoo 'tvoorſz. Rectoraetſchap (voor ſoo veel mogelijck ſal weſen) mach gaen ende komen van de eene Faculteyt der voorſz. Vniverſiteyt op d'andere, egeene uyt-geſondert; Ende ſal het den voorſz. Rector vry ſtaen, ter oorſaecke van zijne abſentie ofte ſiecte, den geenen, die jongſt voor hem het Rectoraetſchap bedient heeft, tot eenen Vicarium ofte Stedehouder, by advijs van den Aſſeſſeurs, in zijne plaetſe te ſtellen.

 III. Dat

III.

Vande verkiesinge der Assesseurs ende heur ampt.

Dat den Rector sullen by-ghevought werden vier Assesseurs, uyt elcke Faculteyt een, als een Theologus, d'ander een Rechts-geleerde, de derde een Medecijn, de vierde een Philosophus, ofte Professor der goede Konsten, off van de Talen, van den welcken allen jaren op den achtsten Februarij twee van hare bedieninge sullen af-gaen, in plaetse van de welcke alsdan twee andere, nae de ordre ende rang, die de selve ten aensien van hare respective Faculteyten houden, sullen succederen, de welcke ghesamentlijck metten Rector raet plegende op alle voorvallende saecken sullen disponeren, ende over sware ende hooch-wichtige saecken sullen sy-luyden ghehouden zijn te roupen de Curateurs van de Vniversiteyt.

deswelke gla[…] mentlyck vige[…] de Resol. van […] en Burgemn v[…] jaere 1604 gri[…] ten 96 Sjaer.

IV.

Maniere van 'tverhandelē ende besluytē der voorvallende saken.

Dat den Rector alle saecken, die om te verhandelen sullen voor-vallen, in deliberatie

beratie van de Assesseurs legghen, daer op elck zijne opinie vraghen, ende mette meeste stemmen concluderen sal.

V.

Dat by 't over-lijden ofte onbequaemheyt van den Rector, Assesseur ofte Assesseurs, een ofte meer andere, in manieren als voren, sullen worden genomineert ende gesurrogeert, ende sal aengaende de voorsz. onbequaemheyt by de Curateuren van de Vniversiteyt kennisse ghenomen ende geoordeelt werden, al-voorens daer op ghehoort hebbende 't advijs van de voorsz. Senaet.

Doodt of onbequaēheyt vanden Rector of Assesseurs.

VI.

Wat autheur, bouck, ofte materie elck Professor leeren ofte lesen sal, moet by den Rector, Curateurs ende Burgermeesters, mitsgaders Assesseurs ghestatueert werden, waer nae de Professeurs hen sullen hebben te reguleren: Ende sal

Van de Lessen.

elcke Faculteyt haeren behoorlijcken cours met doceren moeten abſolveren, binnen den tijdt van drie, ofte uyterlijcken vier Iaren.

VII.

Profeſſoren met haere tabbaerden te verſchijnen.

Dat alle de voorſz. Profeſſeurs ſullen gehouden weſen inde Vniverſiteyt, niet alleenlijcken op te publijque Promotien ende Inaugurale Diſputatien, maer oock in het doen van haere leſſen te verſchijnen met haere tabbaerden.

VIII.

Belooninge der Profeſſoren.

De selfde magt is aan Curateuren en Burgemeesteren gegeven by de Statuten van den 2. Juni 1575 als mede by de Resolutie van den 19 December 1619. Soo dat aan Curateuren en Burgem het grootste synde gegeven namentlyck de Constitutie van tractamenten, deselve geensints het mindere, dat is de augmentatie van dien kan wesen benomen.

De Curateurs vande Vniverſiteyt ende Burgermeeſters der Stadt Leyden, ſullen elcken van de Profeſſoren, naer datſe beſt met hen-luyden ſullen konnen accorderen, toe-voughen eerlijcke gagie, uyt de goeden of in-kompſten daer toe by ons ghedeſtineert ende gheſchict, ofte alſnoch te deſtineren, al volgende de authoriſatie ende macht den ſelven Curateuren ende Burgermeeſteren daer af gegeven.

IX. Dat

IX.

Dat de Profeſſoren t'eynde van elcke drie maenden een vierde-part van haere Iaerlicxſche belooninghe ontfangen ſullen, uyt handen van den Rentmeeſter daer toe ſpecialijcken gheſtelt, ofte noch te ſtellen.

Betalinghe van der Profeſſoren gagie.

X.

Dat by den Rector, Curateurs, ende Aſſeurs ſullen ghekooren werden twee Secretariſen#, van de welcke den eenen Regiſter houden ſal van alle reſolutien van den Senaet, ende den anderen van alle het gheen by den Rector ende Rechters der Vniverſiteyt, mitſgaders by den Rector ende Aſſeſſeurs in recht-ſaecken als vredemaeckers ſal ghedaen ofte verhandelt worden: maer den Rector ſal aenteeckenen de namen, toe-namen, ouderdom, woon-plaetſe, ſoorte van Studien, ende het Vaderlandt van alle die ſich onder

Ampt van den Secretaris der Univerſiteyt.

dit moet verstaen werden ook van Burgemeesteren, die wyle die nooit van Curatoren [illegible] werden, en [illegible] de selve als dan cappitatim, en werden de vota ook soo gecolligeert. volgens de Resol. van haar Ed. Gr. Mog: van den 23 Febr. 1678.

der deſe Vniverſiteyt ſullen willen bege-
ven, met den dach van haer-luyder aen-
komſte.

XI.

Den Rector ſal 'tzegel bewaren, ende ontfangen 'tgelt vā de immatriculatien, ende van alle vordere emolumenten of ghe-rechtichedē, eñ daer van reeckenen.

Dat den Rector oock ſal bewaren het groot Zegel van de Vniverſiteyt, ende ontfanghen 't gelt van alle des Vniverſiteyts gerechticheden, baten ende profijten, ſoo over de voorſz. aenteyckeninge, als anders, ende het ſelve wederom uytgeven nae zijn eygen ende der Aſſeſſeuren goet vinden, vvaer van hy alle jaers ghehouden ſal weſen aen de Senaet te doen behoorlijcke reeckeninghe, bewijs, ende reliqua.

XII.

Van de Bodellen.

Datter twee Bodellen ſullen zijn, van de welcke den eenen ghehouden ſal weſen den Rector, ende den anderen alle de Profeſſoren int ghemeyn ten dienſte te ſtaen, ende dat ſy beyde ſullen trachten met vlijt hare inſtructie alreede gemaect,

ofte

ofte noch te maecken, wel te achter-volghen, der welcker electie staen sal aen de Curateurs, in sulcker voughen, dat by de Senaet drie persoonen sullen ghenomineert werden, uyt dewelcke sy-luyden een sullen verkiesen: Gelijckerwijs oock haer-lieden toe-komen sal 't recht van de Bodellen, als sy sulcx verdienen, met communicatie van de voorsz. Senaet, te deporteren; Ende sullen de Bodellen den Eedt aen handen van den Rector, Curateurs, ende Burgermeesters doen, van alles ghetrouwelijcken te doen, 't geen sy haerlieden Ampts wegen sullen belasten.

XIII.

Immatriculeren ende recenseren vande Studenten.

Dat alle de gene, die om te Studeren tot dese Universiteyt komen, gehouden sullen zijn binnen den tijdt van acht dagen, te rekenen na heure aen-komste binnen de Stadt Leyden, sich te vertoonen den Rector, ende van de selve te laten Immatriculeren of in-schrijven, ende daer

vooren

vooren te betalen , tot behoeff van de Vniversiteyt, vijfthien stuyvers, sonder meer, of dat sy-luyden andersints ende by ghebreecke van dien voor geene Studenten en sullen werden ghehouden, 'twelck oock onder-worpen sullen zijn alle die gene, die welcke teghenwoordelijcken ende van nu voortaen voor litmaten van de Vniversiteyt willen zijn ghehouden; Dat oock alle Iaren, als den nieuwen Rector ghekooren ende geinaugureert sal zijn, alle Studenten ende litmaten van de Vniversiteyt hare namen binnen veerthien daghen na de voorsz. inauguratie sullen laten recenseren off wederom aenteyckenen, daer voor betalende zes stuyvers, sonder meer, ten behoeve van den Rector ende Secretaris voornt. Wel-verstaende dat niemant als Student en sal moghen werden in-geschreven, die noch geen twaelff jaren out en is, dan met goet vinden van de Curateurs voornoemt.

XIV. Den

XIV.

Den Rector sal sweeren ende beloven aen handen van de voor-noemde Curateurs, # ten by wesen van Burgermeesters der Stede van Leyden, dese Statuten ende Ordonnantien van de Vniversiteyt na heure forme ende in-houden, te sullen onderhouden, ende by anderen doen onder-houden, sonder daer teghens te doen ofte te laten geschieden in eeniger manieren, ende dat hy naer alle zijn vermogen sal beletten, alle 'tgunt hy bevinden sal, tot verminderinghe der waerdicheyt ende proffijt van de Vniversiteyt te strecken: Maer ter contrarie, dat hy met alle vlijt, naersticheyt ende sorghe sal bevorderen, 't gunt tot vermeerderinge van 'tvoordeel ende eere der voorsz. Vniversiteyt, mitsgaders tot behoudenisse van de gemeene Wel-vaert ende proffijt van alle de litmaten ende Studenten van dien, ende voornamentlick oock tot vermeerderinge vanden warachtigen dienst Gods

Eedt van den Rector.

dit geschiet aan Curateuren alleen als de ingesworen hebbende, volgens het gebruyck mandeerende het gehele Collegie representerende. En ook om dat Burgemrn als Regters van de universiteyt Eed aan den Rector moeten doen.

C ende

ende beveſtinghe van alle goede diſcipline is dienende, ſonder in deſen te ſullen ghebruycken eenighe particuliere affectie, gunſte, ofte haet, nochte inſichte te ſullen hebben op eyghen baete ofte proffijte, ende voorts al te ſullen doen dat een goet Rector des Vniverſiteyts ſchuldich is, ende behoort te doen.

XV.

Eedt van de Aſſeſſeurs.

Die Aſſeſſeurs ſullen ſweren ende beloven, dat ſy den Rector ſullen hebben in eere ende aenſien, ende, voor ſoo veel hen-luyden aengaen mach, de Wetten ende Statuten van de Vniverſiteyt ter goeder trouwe onderhouden ende voorſtaen, den voorſz. Rector in alle voorvallende ſaecken, des by hem gheroepen zijnde, aſsiſteren met goeden raet ende advijs, ſulcx ſy-luyden in oprechte conſcientie na Godes woort, mitſgaders allen rechten ende equiteyt, ende tot vorderinghe, ſoo wel in ſaecken der Vniverſiteyt,

teyt, als de gheſchillen tuſſchen Studenten off Lidtmaten van dien, ende heuren partijen te beſlichten ende eyndighen, mitſgaders oock tot oirbaer van de voorſchreven Lidtmaten ende Studenten bevinden ſullen te behooren.

XVI.

Eedt van dē Burgermeeſteren ende Schepenen der Stadt Leyden, als mede Rechters in der Univerſiteyts Vierſchare.

De Burgermeeſters ende Schepens der Stadt Leyden ſullen Iaerlicx aen handen van den Curateuren verklaren, by den eedt die ſy de Graeffelicheyt van Hollandt hebben ghedaen, dat ſy, voor ſoo veel hen aengaen mach, d'ordonnantien ende Statuten der Vniverſiteyt wel, ende ter goeder trouwen, onderhouden, naekomen, ende helpen voor-ſtaen ſullen, den Rector, des by hem vermaent ofte gheroepen zijnde, ſullen aſsiſteren in alle judiciele ſaecken, ſulcx ſy-luyden in oprechter conſcientien, naer Godts woort, mitſgaders allen rechten ende equiteyten bevinden ſullen te behooren.

XVII.

Eedt van dẽ Promotor van de Universiteyt.

Den Officier van de Vniversiteyt sal mede Iaerlicx aen handen van de voorsz. Curateuren sweren ende beloven by den Eedt, die hy de Graeffelicheyt van Hollant ghedaen heeft, dat hy sich in saecken van de Academie sal reguleren ende ghedraghen naer de Ordonnantien eñ Statuten van de Vniversiteyt, ende dat hy de selve, na zijn vermogen, onderhouden sal.

XVIII.

Eedt van dẽ Professoren.

Alle Professoren, so ordinaire als extraordinaire, sullen voortaen op hare aenneminge aen handen vande Curateuren der Vniversiteyt ende Burgermeesteren der Stadt Leyden, onder eede beloven, dat sy luyden de Wetten ende Statuten van de voorsz. Vniversiteyt, voor soo veel hen aengaen mach, ter goeder trouwe onderhouden ende voor-staen sullen. Ende sullen alle de tegenwoordighe Professoren, op't in-voeren deser Statuten, ghelijcken eedt doen aen handen als vooren.

XIX. De

XIX.

De Studenten, ghekomen zijnde tot hare ſeſthien jaren, ſullen ſweren met onghedeckten hoofde, op-geheven handen ende uytgeſtreckte vingers, als nae rechten gebruyckelick is, dat ſy den Rector, Curateurs ende Senaet der Vniverſiteyt alle onderdanicheyt ende eere bewijſen, mitſgaders allen geboden eñ wettelijcke bevelen ende verboden vande ſelve Vniverſiteyt gehoorſamen ſullen, ende ſo ſyluyden yets bevinden ofte vernemen, ſtreckende tot ſchade, off anderſints ſtrijdich tegen 't proffijt van de Vniverſiteyt, dat ſyluyden 'tſelve den Curateurs vande ſelve Vniverſiteyt, ofte den Rector ſullen te kennen geven, datſe oock de Vniverſiteyt, ofte Officiers van dien, in heuren rechten niet en ſullen defrauderen, ofte daer van yet onthouden. Dat de Studenten van de Theologie, ſtuderende op andere beurſen van de Provincien, Steden ende Collegien, maer geen anderen,

Eedt van de Studenten.

ren, boven den voorgaenden gemeenen eedt, noch daer-beneffens sullen sweren, dat, soo langhe alsse hen in dese Vniversiteyt sullen onthouden, sy-luyden in't stuck van de religie, oock geene andere leeringhe en sullen aen-hangen, ofte volghen, dan die inde selve Vniversiteyt geleert ende ghehouden wert; Maer belangende de geene die beneden hare festhien jaren zijn, de selve sal den Rector onder hant-tastinge gelijcke beloften afnemen, ende indien sy in dese Vniversiteyt blijven tot hare festhien jaren, sal den Rector ten tijde van de recensie haer den eedt solemnelijck aff-nemen.

XX.

Van de onbehoorlicke Collegien der Studenten.

De Studenten en sullen haer niet vervorderen eenighe Collegien onder henluyden, die van eene Stadt, Provincie, ofte natie zijn, op te rechten, ofte die voor desen op-gherecht zijn te onderhouden, ofte lidtmaten daer van te zijn, om, uyt krachte

krachte van eenighe aen-genomen wetten, malkanderen tot ſolemnele by-eenkomſten te verbinden, onder wat pretext het oock ſoude mogen zijn, ſullen mede niemant maeltijden, ſympoſia, gelt, ofte yet anders, directelijck ofte indirectelijck aff-eyſſchen ofte doen geven, noch ter oorſaeck van in-komſte, welkom, adieu, ofte vertreck, noch te van Promotien, oratien, propoſitien, diſputatien, ofte andere ſolemnele acten ende exercitien, die inde Academie ghepleeght werden, hoedanich die oock ſouden mogen zijn, veel min die geene, die ſulcx weygeren, in eenighe publijcque exercitien uyt te kloppen, ofte in eenigher manieren te turberen, oock ſelffs niemant daer over te dreyghen, ende dit alles op ſodanighe ſtraffe, als by ons Placcaet van den xxvij^en^ September xvj^c^ negen-en-twintich daer toe gheſtelt is.

XXI. Dat

XXI.

Ordre op 'tstuc van de Promotien.

Wat eer-titulen in dese Universiteyt sullen werden geconfereert.

Dat in dese Vniversiteyt mede sullen werden ghemaeckt Doctores, Licentiati, Baccalaurei, ende Magistri, inde respective Faculteyten, ende dat op soodanighe manieren, als hier naer breeder wert verklaert.

XXII.

Der Candidaten versouck om 'theymelick examen.

Dat van nu voortaen elck een, die begeert ghepromoveert ofte ghevordert te werden tot het Doctorschap, Licentiaetschap, Magisterschap, ofte Baccalaureaetschap respective, 'tsy inder Theologien, inde Rechten, inder Medicijnen, ofte inde Philosophie, ende goede Konsten, voor ende aleer hy tot het openbaer ondersouck, om tot de geroerde waerdicheyt te komen, mach werden toegelaten, gehouden is aen te spreecken een van de ordinarise Professoren der Faculteyten, daer toe hy begeert gevordert te zijn, eñ van hem te begeeren tot een heymelijck ondersouck toe-gelaten te worden.

XXIII.

XXIII.

'Twelck ghedaen zijnde, ſal de ſelve verſochte Profeſſor alvoren hem ondervraghen ende vernemen, niet alleen hoe langhe ſulck eenen inder ſelver Faculteyt ſal hebben gheſtudeert, maer oock ende ſonderlinge op zijnen handel eñ wandel. Onderſoeck op den tijdt der ſtudien, mitſgaders handel ende wandel.

XXIV.

Ende daer van ten genoughen onderrecht zijnde, ſal hem, met goet-duncken ende believen van alle zijne ordinariſe mede-Profeſſoren in der ſelver Faculteyt, eenen ſeeckeren tijt voor-ſtellen, om van de ſelve heymelick, als hier naer volght, te werden onderſocht. Voorſtellinge van ſeeckeren tijdt voor den Candidatus tot het heymelijck examen.

XXV.

Voor ſoo veel de Theologie belangt, *in Locis communibus Sacræ Scripturæ*, ende voorts *Summariè de tota ſubſtantia veteris & novi Teſtamenti*, ende byſonder *in Locis controverſis*. Materie van 't voorſz. examẽ voor de Theologi.

XXVI.

Voor de Rechts-gheleerden.

Aengaende de Rechten, *in Institutionibus Juris*, ende voorts sommarischer wijse inde gheheele rechten.

XXVII.

Voor de Medicijns.

Voor soo veel de Medicijnen aengaet, *in Institutionibus Medicinæ*, voorts *Summariè per totam Medicinam*, ende bysonder *in methodo medendi*.

XXVIII.

Voor de Magistri.

Ende aengaende de Philosophie, ende goede Konsten, *in tota Philosophia*.

XXIX.

Vereeringhe voor de Professoré over 'tvoorsz. examen.

Sal voorder de Versoucker al vooren in handen van den voorsz. Professor leveren, 'tghene den Heeren Professoren van de selve Faculteyt voor hare extraordinarise moeyten in desen tot een vereeringe is toe-ghevought, te weten, voor elcken Professor, die daer over staen sal, thien

thien gulden van XL grooten 'tstuck, die onder de selve in alle ghevalle sullen werden verdeelt.

XXX.

By soo verre de Versoucker de ghenoemde ordinarise Professoren daerinne ten ghenougen heeft gheantwoort, soo salmen teghen 'sanderen daeghs, ter selver uyren, voorschrijven 'tsy twee *Locos Scripturæ ex utroque Testamento*, ofte twee sware Loyen, ofte twee *Aphorismos Hippocratis*, oft twee texten uyt *Aristoteles*. 'Twelck te verstaen is uyt de Faculteyt daer inne elck begeert gevordert te zijn, ende sal gehouden wesen die naer noen ten vijf uyren te verklaren ende uyt te legghen, 'twelck doende, sullen hem de jeghenwoordighe Professoren daer inne ondersoucken ende beproeven, ende elck op zijne verklaringhe ende uytlegginghe een ofte twee argumenten voorwerpen.

Voorstellinge van tijdt ende materie tot nader examen.

XXXI.

Admissie tot de openbare Disputatie.

In dien hy inde selve tweede ondersouckinge den selven Professoren mede ten ghenougen antwoort, salmen hem een ghetuyghenisse aen den Achtbaren Heere Rectorem mede deylen, om tot openbare ondersouckinge ofte Disputatie toe-ghelaten te mogen werden.

XXXII.

Forme van de publijcke Disputatie.

Waer naer den Versoucker, in vougen tot noch toe ghebruyckt zijnde, *Theses disputandas*, mit goetduncken der Professoren in elcke Faculteyt, mach voor-stellen, uyt-geven, ende de selve sulcx openbaerlijck, ofte in de Senaet verdedighen ende staende houden, te weten, *in Gradu Doctoratus & Magisterij* sonder Preses, *in Gradu Baccalaureatus* onder een Preses, ende *in Gradu Licentiæ* sonder, ofte onder een Preses, ten keure van den Versoucker, ten eynde de Senaet des Vniversiteyts speuren ende oordeelen mach, dat hy

hy sulcx met eeren heeft bestaen, ende dat hy, sonder des Vniversiteyts schande, tot een Doctor, Licentiaet, Magister, ofte Baccalaureus respective, 't sy der Theologien, der Rechten, der Medicinen, ofte der Philosophie ende Konsten, aenghenomen ende erkent mach worden, betalende alsdan over de gherechticheyt *pro Doctoratu & pro Licentia* 'tsestich, *pro Magisterio & pro Baccalaureatu* dertich guldens van veertich grooten 'tstuck, sonder meer, te verdeelen naer het ghewoonlijck ghebruyck.

'Trecht of belooninge voor de Promotien.

XXXIII.

De Promotien sullen in't openbaer gheschieden, in't aensien van de gheheele Vniversiteyt, ofte in beslootene Kamer van de Senaet. Die in't openbaer wil ghepromoveert werden, sal des daeghs voor de Promotie, met beyde de Bodellen des Vniversiteyts Scepters voor hem draghende, gaen noodighen de Professoren

Van de ceremonien, in t'promoveren te onderhouden.

in haere huyſen, eñ de Heeren Officier, Burgermeeſteren ende Gerechte der Ste-de Leyden, op het Raethuys, ten eynde zy met haere tabbarden in de Vniverſi-teyt verſchijnen, om zijne Promotie te vereeren, ende op den beſtemden dach van de Promotie ſal den Candidatus, ge-kleet met eenen ſwarten zijden-Dama-ſten tabbart met Fluwele op-ſlagen, gaen ten huyſe van den Promotor, om met hem na de Academie te gaen, alwaer me-de alle de Profeſſoren met hare tabbarden verſchijnen, ende in de Senaets-kamer vergaderen ſullen, uyt de welcke ſy ghe-ſamentlijcken, ſoo haeſt de Heeren Ma-giſtraten ſullen ghekomen zijn, den Re-ctor ende Promotor met den Candidatus voorgaende, ende de andere Profeſſoren in haer ordre volghende, inde Academie ſullen gaen, alwaer de Candidatus, ſtaen-de op de onderſte ſtoel, een oratie doen ſal van ſulcken Materie, als het hem ſal goet-duncken, doch alſoo dat hy gehou-
den

den ſal zijn de ſelvighe aen de Promotor te vooren te thoonen, deſe oratie gheeyndicht ſynde, ſal hy op den opperſten ſtoel klimmen, ende aen de zijde van den Promotor geſtelt werdē, dewelcke mede een korte oratie doen ſal, in de welcke hy den Candidatum naer verdienſten ghepreſen ende tot zijnen plicht vermaent hebbende, hem Doctorem, Licentiatum, Magiſtrum, Baccalaurum, ſolemni formula promoveren ſal, ende daer na hem het bouck zijner Faculteyt eerſt open ende dan gheſloten voor houden, een gouden ringh aen zijn voorſte vinger ſteken, een fluwele bonnet op het hooft ſetten, ende eyndelijck de rechter-hant gheven, ende ſal klare beduydinghe van deſe ceremonien daer by vougen. Dit ghedaen ſynde, ſal den Ghepromoveerden, naer een korte danckſegginghe tot Godt, den Rector, Magiſtraet, Profeſſoren, Doctoren, Predikanten, ende voorts alle de toehoorders bedancken. Ende ſal alſdan

tuſſchen

tusſchen den Rector ende Promotor, alle de Profesſoren volghende, t'huys gheleyt werden.

XXXIV.

Van de Promotie brieven, ende 'trecht van den Secretaris.

Den Secretaris van de Senaet ſal aen den Ghepromoveerden eenen brief verleenen in parquement geſchreven, ende by hem op de plijcke gheteyckent, ende by den Rector ende Decanus van yeder Faculteyt reſpective onderteyckent, inhoudende den titel van des Ghepromoveerdens inaugurale Diſputatie, als mede in wat manieren hy gepromoveert is, aen welcken brief met zijde ſnoeren hangen ſal het Vniverſiteyts groote zeghel, in rooden waſſche uyt-gedruct, waer voor den Secretaris vier gulden van XL grooten t'ſtuck genieten ſal, ſonder meer.

XXXV.

Candidati onbequaem bevonden werden ontſeyt.

Maer by aldien de Verſoucker den Heeren Profesſoren van zijne Faculteyt, ofte inde eerſte, ofte inde tweede heymelijc-

melijcke onderſouckinghe, niet ten ghenougen en konde antwoorden, ſullen de voor-noemde Profeſſoren den ſelven, onder den eedt van ſecreet te houden, ſyn verſouck beleefdelijck ontſegghen, mit vermaninghe van hem, ſonderlinghe in 't gene hy gheſeylt mocht hebben, beter te oeffenen, 'twelck doende ſy ſorge draghen ſullen voor de eere van de ſelve Student. Ten welcken eynde elck van hen ghehouden is ſulcx by hem te bewaren, ende niemant te ontdecken, ende beyde de beprouvinghen ſullen geſchieden ten huyſe van den ordinariſen Profeſſor eerſt verſocht zijnde, ofte daer 'tzelve met ghemeen goet-duncken heymelijck ſal konnen gheſchieden, ende ſal oock de verſochte Profeſſor, om de heymelijcke onderſouckinge te bevorderen, zijne mede-broederen ſelffs by monde, ofte geſchrifte, ofte door den Verſoucker aen-ſpreecken, ende vermanen, ſonder daer toe eenige Bodellen ofte Boden

D'ontſegginghe ſecreet te houden.

Plaetſe voor de voorſz. heymelijcke examina.

te ghebruycken; Alles op dat ſoodanighe ontſegginghe (indien het ſoude moghen ghebeuren) den ontſeyde niet en ghedije tot ſchimp, ſchande, ofte oneer, ende ſulcx in hem gheen bevlijtinghs affkeer en veroorſaecke.

XXXVI.

Ende dat de jeghenwoordighe regule ſtrictelijck in alles ſal werden onderhouden, ſonder dat het in 't vermoghen van de Profeſſoren, ofte eenige van hen, noch oock vanden Senaet der Vniverſiteyt ſal ſtaen, yemant daer inne te verſchoonen, ofte aen te ſien.

XXXVII.

Ampt der Curateuren van de Univerſiteyt.

Dat de Curateurs van de Vniverſiteyt, de welcke by ons alreede zijn, ofte noch ſullen werden gheſtelt, Mitſgaders Burgermeeſters der Stadt Leyden, ſullen ghehouden zijn te beſorgen alle 'tgunt henluyden in't byſonder, ofte geſamentlijck metten

metten Rector ende Asseſſeurs, tot cieraet, vermeerderinghe ende heerlijcmakinghe der voorſz. Vniverſiteyt, mitſgaders van 't Duytſche ende Franſche Collegie Theologie noodich ende oorbaerlijck duncken ſal. Welcke Curateurs ende Burgermeeſters voornoemt daeromme tot allen tijden ſullen hebben vrijen in-ganck inde vergaderinghe van den Senaet der voorſz. Vniverſiteyt, ende aldaer mede in allen voor-komenden ſaecken moghen ſtemmen ende helpen reſolveren: der welcker Officie maer voor eenen ſeeckeren tijdt duyren ende ſulcx veranderlijck weſen ſal, volghens de reſolutie by ons daer opghenomen, ende by 't overlijden van yemanden uytten voornoemden Curateuren, ſal een ander in des overledens plaetſe by ons gheſtelt werden, ende ſal de voornoemde Curateurs ende Burgher-meeſters, tot bequamer bedieninghe heurs ampts, vry ſtaen heure byſondere onderlinghe 't ſa-

De Curateurs hebbē vry acces eñ ſtem in de Senaet.

Curateurs veranderlijck.

men-kompste te houden, ende in de selve over de saecken van de Vniversiteyt, ende van de Collegien voorsz. te beraetslaghen, sulcx als hen dat goet duncken sal.

XXXVIII.

Vrydom voor den Professoren, Officieren, Litmaten ende Studenten.

Dat den Rector, Professeurs, ende d'Officiers van de Vniversiteyt, mitsgaders de Doctoren, ende Magistri, die heuren titule inde selve Vniversiteyt hebben verkreghen, ende aldaer noch continuelick tot goede Studien heure naersticheyt doen, niet doende eenighe Koopmanschap, Ambacht, Hant-werck, ofte Poorters-neeringhe, sullen, voor heure huysen ende huys-gesinnen, vry ende ontledicht zijn van eenighe Soldaten ofte Hovelinghen te logeren, daer-en-boven van alle ordinaire dach ende nacht wachten, oock van alle contributien tot alle ghemeene der Stede wercken ofte Fortificatien. Welcke vrydommen oock sullen genieten alle Studenten elck voor haer selven:

Ten

Ten ware by avontuere omme eenighe dringende noodt ende gewichtighe oorsaecken, by advijs ende goet-vinden van den Rector ende Senaet der Vniversiteyt, anders mocht worden gestatueert.

XXXIX.

Vande Vierschare.

Dat de Studenten, Secretaris, Bodellen, eñ alle die gene die totte Vniversiteyt behooren, so wel in civile als criminele saecken, 't sy datse aenlegghers ofte verweerders zijn, niet dan voor den Rector ende Assesseurs, metten Burgermeesteren ende twee Schepenẽ der stadt Leyden, sullen te recht staen, 't sy of de selve met Studenten, of met Borgerẽ geschil mochten hebben; Behoudelijck dat Burghers ofte Inwoonders der Stadt Leyden, niet tegenstaende die met eenich Litmaet van de Vniversiteyt mochten te doen hebben, ofte hen aen yemant van de Vniversiteyt mochten hebben misgrepen, in saecken daer van weghen de Graeffelicheyt, ende by

[illegible]

Dit 39. art. heeft den Keyser Fredericus Barbarossa soo (?) geextendeert, dat selfs de Studenten voor haar dagelijksen Regter souden moeten betrokken werden, het sij over wat voor saken en delicten ook elders gecommitteert, soude mogen sijn. Siet Bort vande arresten pag. 48.

 de

de Officiers der ſelver jeghens yemant criminelick gheprocedeert wert, ſullen te rechte ſtaen, voor Schepenen der ſelver Stede, ende niet voor de Rechters der Vniverſiteyt. Ende ſoo wanneer eenich ghebuyr-twiſt om erff-ſcheydingh, ende ſervituten, off diergelijcke ſaken, mochte ontſtaen, 'tſy tuſſchen Burgers, Poorters, ofte In-woonders der voorſz. Stede, ter eenre, mitſgaders Profeſſoren, Studenten, ende andere Litmaten vande Vniverſiteyt voorſz. ter andere zijden, 'tſy oock alleenlijck tuſſchen Litmaten der ſelver Vniverſiteyt ten weder-zijden, dat ſodanige gebuyr-queſtie niet by den Rector ende Rechters der Vniverſiteyt, maer by Schout ende Schepenen der voorſz. ſtede geexamineert ende ghedecideert ſal werden. Dat wijders beyde partijen, aleer ſy voor de voornoemde Rechters van de Vniverſiteyt in 't recht moghen komen, ontboden ſullen worden voor den Rector ende Aſſeſſeurs, die hen-luyden, ſoo

verre

verre het doenlick is, ſullen accorderen: Maer den Rector ende Profeſſeurs ſullen in de eerſte inſtantie geconvenieert werden voor den Hove van Hollandt‡, ende ſoo ſy-luyden aen-legghers zijn, ſullen heure teghen-partije roupen voor haren competenten of dagelickſchen Rechter. Wijders en ſal van de ſententie, by den Rector, Aſſeſſeuren, Burger-meeſteren ende Schepenen ghewesen, geene provocatie toe-ghelaten worden. Ende dit al by proviſie ende tot dat anders ſal weſen geordonneert: Eñ en ſal den Schout van der Stadt niemant van de Studenten of Litmaten der Vniverſiteyt in apprehentie moghen nemen, dan nae voorgaende ordre van den Rector eñ Burgermeeſteren, uyt-genomen alleenlijck den genen, die hy in eenich ſwaer eñ enorm delict opter heete daet bevinden ſal.

‡ Dit heeft ook plaats aen des rectors van haare weduwen en agter gelaten boedels, en moet den ... den boedel, de welke insolvent synde, een Curateur by den Hove van Holland ingestelt gestelt worden. Interpretatie van den 25 Julii 1658 staande in de secrete Resolutien Pag. 440. et Pag. 596.

'tVanghen vande Studenten of Litmaten.

...m locum ha... / ...in Geestelycke / ...daet bedryven / ...Groot. Inl. Lib. / ...el 15 n. 2.

XL. Dat

XL.

Van de macht om nieuvve Statuten te maken.

Dat de Rector, Curateurs, Burgermeesters ende Assesseurs voornoemt, met advise van de andere Litmaten van de Senaet der Vniversiteyt, ist noodt, sullen vermoghen te maecken, alsulcke andere Statuten ende Ordonnantien, als tot vorderinghe ende vermeerderinghe der selver Vniversiteyt eenichsints dienen sullen, mits dat sy de approbatie van dien aen ons versoucken sullen, behoudelijck oock dat sy niet en statueren, 'tgene de Stadt Leyden, of de Burgeren ende Inwoonderen van dien eenichsints aengaet, ten zy de saecke alvooren sy ghecommuniceert mette Magistraet der voorsz. stede, ende by de selve goet ghevonden: Des soo en sullen oock die van de Magistraet voornoemt gheen statuten of gheboden, de Vniversiteyt ende Litmaten van dien eenichsints aengaende, verkondighen, dan by gelijcke communicatie ende goet-vinden van den Rector,

Rector, Asseseurs, Senaet, ende, soo het noot sy, van den Curateurs.

XLI.

Vande Vacantien van de Universiteyt.

De Feriæ, ofte Vacantien van de Universiteyt, (geduerende dewelcke de Professoren moghen trecken, ende vaceren in heuren particulieren affairen, ende andersints, daer 't hen ghelieven sal, sonder wedden te verliesen) sullen ghehouden werden op te na-volghende tijden off daghen, ende anders off langer niet, op pene van in tegendeel aen 't voorsz. wedden ghekort te sullen werden; als van Kers-avont af, tot den vij^en dach Ianuarij daer aen volghende toe, beyde incluys, op den eersten Februarii, om de nominatie van den nieuwen Rector, van den achtsten tot den xxj^en der selver maent, om de recensie, acht daghen voor ende nae Paesschen, van s'Heeren Hemel-vaerts dach aff, tot acht daghen na Pincxteren toe; van den eersten der Honts-daghen

totten eersten Septembris daer aen volgende, twee dagen op de Valckenburghsche Marckt, van den iij^en tot den x^en Octobris beyde incluys, om de ghedachtenisse van 't Ontset der Stadt Leyden, ende wat aengaet de Woonsdagen ende Saterdaghen van elcke weecke door 't gheheele Iaer, op welcke twee dagen de ordinaire Professeurs niet ghewoon en zijn eenighe publijcque lessen te doen, de selve twee daghen sullen worden bestedet tot de publijcque Promotien, Disputatien ende dierghelijcke solemnele actien ghecelebreert werdende, Mitsgaders (voor soo veel eenichsints doenlick is) totte particuliere Collegien van Disputatien, examinatien ende institutien, die de Professoren 't heuren huyse zijn houdende, ende soo noch eenighe van die particuliere oeffeninghen op andere daghen souden moeten vallen, de selve sullen de voorsz. Professoren ghehouden wesen alsoo te dirigeren ende aen te stellen,

ſtellen, datſe niet en gheſchieden op de ſelve uyren, als de reſpective openbaere leſſen in de ſelve Faculteyten, Konſten ende Talen werden ghedaen.

XLII.

Alle Studenten, ſoo wel uyt-heemſche als in-landtſche, ſullen in 't komen ende weder-keeren tot deſe Vniverſiteyt vry zijn van alle Thollen, aengaende heure kleederen, boucken ende vorderen Huyſ-raet, ende daer-en-boven genieten alle privilegien ende vryheden, hen na beſchreven rechten toe-komende, voor ſoo veel die by deſe Wetten ende Statuten niet ſpecialijck en zijn ghederogueert.

Nadere vrydommen voor den Studenten in't byſonder.

Merula Prax. Civ. Lib. 1. Tit. 4. Cap. 3. No. 22 in fine Pag. 39.

 Alle

Alle vvelcke voorſz. Statuten ende Ordonnantien vvy vvillen dat binnen deſe Vniverſiteyt by den Rector, Curateurs, Burghermeeſters, Aſſeſſeurs, Profeſſeurs, Studenten ende andere Litmaeten der ſelver Vniverſiteyt voort aen achter-volght ende onderhouden ſullen vverden. Bevelen daerom allen ende een yegelijcken van hen-luyden, Mitſgaders den Magiſtraet der Stadt Leyden, ende allen anderen die deſe Statuten eenichſints moghen aengaen, de ſelve na hare forme ende in-houden te onder-houden, ende achter-volghen. Ende vvy behouden aen ons de Macht van vermeerderinghe, moderatien, veranderinghe ende interpretatie der ſelver. Ghedaen in 's Graven-Hage, onder onſen grooten Seghel hier aen ghehanghen in den Iaere naer de ghebOorte ons Lieffs Heeren eenighen Heylandts ende Salich-maeckers Ieſu Chriſti duyſent ſes hondert een ende dertich, op den

eerſten

eerſten dach van de maent van October. Ende *is gheparapheert*

I. de Waſſenaer, v^r.

Onder ſtaet

Ter Ordonnantie van de Staten voornoemt, ende is gheteeckent

C. vander Wolff.

Ende is beſegelt met een Groot Root VVaſſchen Zegel, aen doublen Franchijnen ſtaerte uyt-hanghende, vervvapent met den Hollantſchen klimmenden Leeuvv, ende in den omme-loop geſchreven Sigillum Ordinum Hollandiæ.

Mandatum.

Curatores Academiæ, Urbisq. Lugduno-Batavæ Consules, ne in posterum, vel lectionibus vel cæteris, quæ publicè habentur, exercitijs, aut ipsis Professoribus, in suâ cuique Facultate, difficultas ulla aut incommodum objiciatur, utque omni modo dignitatem suam ac splendorem tueatur Academia, statuerunt atque decreverunt, statuunt hoc ipso ac decernunt, Ne in posterum quis, præter solos Professores, sive is promotus fuerit, seu secus, ulla Studiosorum, sine Magnifici Rectoris Professorumque in quâque Facultate venia jussuque, habeat Collegia; Solis feriatis diebus, ijsque horis exceptis, quibus nullæ Disputationes publicæ habentur. Ea lege insuper, ut sex collegæ tantum, sive studiosi, admittantur. Ad hæc, ut à singulis, nec pluribus, eodem tempore habeantur singula. Petunt itaq; rogantque, ut Amplissimi Clarissimiq; Viri, Rector, cæterique Professores atque Senatores Academiæ, decretum hoc publicent, locoque quovis ac modo, ubi opus fuerit, promulgent atque vindicent. In conventu D.D. Curatorum Consulumque, in eadem urbe. Augusti nono. Anno CIↃ IↃC XXXI.

Præsente ac teste

J. Wevelichoven.

Extract uyt de Resolutien van de H.H. Staeten van Hollandt ende West Vriißlandt in haere Ed. Groot m. ver=gadderinge genomen op Saterdach den 29 Januarij 1641.

Op het geproponeerde van den Raedt Pensionaris van wegen den Senaet ende Professoren der Universiteyt tot Leyden, roerende seeckere duysterheydt ofte uytgelaeten geval in de Statuten der selver Universiteyt, is nae deliberatie verstaen ende geresolveert, dat den Rector Magnificus sterrende, geduijrende sijn Rectoraetschap, uyt de Faculteyt, daer van den overleden is geweest, een ander Rector nae voorgaende nominatie ende electie sal werden gesurrogeert, ende dat den selfden afgaende van sijn ampt de 8sten Febr. daer nae volgende, hij, mitsgaders de Faculteyt uyt dewelcke hy is gesurrogeert, een Jaer daer nae niet nominabel en sullen wesen tot het voorss Rectoraetschap, ende dat daer mede de voorss Statuten sullen werden geamplijeert. —

Dese ampliatie behoort tot het V Artijckel der Statuten.

